

Pokušaj slem kritike iz pera Natalije Aleksi?

Piše: Milan Mijatović

Slemerka sa Poezina Simonida Banjeglav

Pokušaj u pošteno i bez strasti da analiziram tekst Natalije Aleksi?. Nije mi cilj da ovde „branim“ scenu koju gradim već devet godina, nita da napadam mladu pesnikinju koja je zanimljiva po tome što je prva pokušala da analizira domaću slem scenu. Cilj mi je da pošteno i objektivno sagledam njen tekst i pokušam da dođem do nekih odgovora. Moram da priznam da se desila jedna dobra stvar. Mladi ljudi vole da se bave analizom i kritikom domaće slem scene. Pre to nije bio slučaj. To je znak da se u Srbiji stvari menjaju i da se sve više mladih ljudi interesuje za scenu koja izlazi iz akademskih okvira i nudi nešto novo i drugačije.

Nažalost, Natalija Aleksi se veoma slabo informisala o domaćoj slem sceni pre nego što je pokušala da piše ovaj tekst. Meni je iskreno žao što više nije proučila literaturu i dostupne izvore informacija. Ona pokušuje svoj tekst tako što navodi da se u Srbiji malo zna i govori o slem performansu. To nije istina. Postoje jasni podaci na tu temu i mogu se proveriti. Uputio bih Nataliju na moj tekst „Nastanak i razvoj slem scene u Srbiji“ gde su jasno navedeni podaci gde i kada su izvođeni slem performansi i slem festivali u Srbiji. Prvo slem takmičenje je organizovano 2002. godine u Beogradu u Domu omladine Beograda. Nakon ovog takmičenja održano je još jedno takmičenje u DOB-u a zatim treće po redu u Studentskom kulturnom centru Beograda. Od 2010. godine do 2016. godine predstavnici Društva književnika Vojvodine su organizovali takmičenje za najboljeg slem pesnika Srbije. Dalje ne bih nabrajao doprinos mesečnog događaja „Pesničenje“ i mesečnog događaja „Poezija u kući“ za razvoj slem scene u Srbiji, nastanak „Poetarijuma“ i sličnih manifestacija. Očigledno je da Natalija ništa o tome ne zna i naивно tvrdi „da se u Srbiji malo zna i govori o slem performansu“. Predstavnici Poezina su proteklih godina organizovali solidan broj slem tribina po Srbiji i više nego solidan broj slem festivala o kojima Natalija vrlo malo zna ili nije uopšte informisana. Predstavnici Poezina su prvi organizovali slem tribinu, video prezentaciju i slem radionicu u Novom Pazaru što smatramo našim doprinosom da se slem ideja proširi i promoviše u svim krajevima Srbije. Mogao bih ovde pomenuti i druge gradove po Srbiji gde smo organizovali slem tribine i događaje, ali nema potrebe, sve je proverljivo i dokumentovano u arhivi Slem Studija, sajta za razvoj slem scene u Srbiji. Poezin je prva organizacija u Srbiji koja unazad godinama šalje slemere i slemerke na evropski slem šampionat i ima intenzivne kontakte u regionu i u svetu sa evropskim promoterima slema. Da li je dovoljno reći da su naši slemeri učestvovali na radionici Mark Smita osnivača i oca slem poezije? Da li nas to makar malo kvalifikuje da razmišljamo o slemu i bavimo se slem scenom? Da je Natalija makar malo pokušala da se pripremi i više sazna o slem sceni, pronašla bi našu slem arhivu na internetu gde se nalaze tekstovi o slemu i o slem sceni. Odličan tekst Mark Smita o počecima slema u Americi, magistarski rad Ivane Žoržević i razne prevode tekstova o slemu. Ona jednostavno nije dobro uradila domaći zadatak. Nije se informisala o temi.

Natalija navodi da pojedinci u Srbiji smatraju sebe slem performerima, ali da taj kvalitet nije ni približan istinskom slemu. Ovde baš nije jasno na šta je mislila. Na koje pojedince misli? Da li misli da svi slemeri u Srbiji ne mogu da postignu taj traženi kvalitet ili samo pojedini slemeri? U njenom iskazu je upotrebljena reč „pojedinci“. Verujem da je mislila na pojedine slemere, a ne na sve slemere u Srbiji. Zatim nije se izjasnila kakve su slemerke i da li one postižu željeni kvalitet i da li su se one probližile istinskom slemu. Ovu dilemu treba razjasniti. U poslednjih devet godina Poezin je uspeo da okupi oko dvadesetak slemere i slemerki koji poeziju izvode kao poetski performansi. Na kraju ovog teksta naveću ljude koji su obeležili svojim nastupima našu domaću slem scenu, a ovde bih samo pomenu Gorana Živkovića iz Niša. Goran je nekoliko puta bio slem šampion Srbije i osvojio je prestižne književne nagrade. Natalija verujem nije mislila na njega kada je pominjala „pojedince“. Zatim slem pesnikinja Simonida Banjeglav koja je prva žena koja je osvojila nagradu za najboljeg slem pesnika Srbije u Novom Sadu. Verujem da ni na nju nije mislila. Pa na koga je onda mislila? Pokušaj da ispravno protumačim njenu rečenicu, ali za sada da pomenemo još jednu stvar.

Natalija Aleksi pokušava ukratko da opiše nastanak i razvoj slem pokreta u Americi u Žikagu. Bez želje da vređam, ovaj opis je nepotpun, zbrzan i aljkavo napisan. Mogla je makar da pomene godinu nastanka slema, ko su osnivači i u kojim klubovima su održani prvi slemovi. Jednostavno, trebala je bolje da prouči literaturu, uđe dublje u istorijat slema i postavi precizne podatke. Ovako

se sve svodi na nepotpune navode. „Kao deo performativnog nastupa, nastao je u ?ikagu...“ Kao deo ?ega? Ova re?enica unosi konfuziju i stvari ne postaju jasnije. Kakvog performativnog nastupa? Ispada da je slem deo ne?ega, neke ?ire celine. Ta?no je da slem spada u performans, ali kakav performans? ?ta ga odre?uje? Po ?emu se razlikuje od pozori?nog performansa? Za?to je druga?iji od poetskog performansa koji nije slem performans? Kakva je razlika izme?u Spoken Word scene i slem scene? Za?to je slem zna?ajan i ?ta ga izdvaja od dosadnog akademskog ?itanja poezije u biblioteci? Ona dalje navodi: „Vera u izgovorenu re?, buka i aplauzi bili su revolucionarni u to doba u Americi“. Za?to bi zaboga vera u izgovorene re?i, buka i aplauzi bili revolucionarni? Za?to je buka ravalucionarna? Mislim da je Natalija debelo proma?ila temu kada je pisala o nastanku slema i o tome za?to je zna?ajan, da upotrebim njenu re? „revolucionaran“. Da je samo malo bolje prou?ila literaturu, shvatila bi da je slem revolucionaran po na?inu na koji se izvodi poezija. Performans i performativno izvo?enje poezije su ono revolucionarno ?to razlikuje slem od dosadnih akademskih ?itanja poezije. Mark Smit ka?e: „Slem se razlikuje od mnogih poetskih pokreta jer predstavlja i uklju?uje: performans, zajednicu i publiku.“ Dalje Mark navodi da je istinska promena nastupila uvo?enjem performansa. Problem je ?to se Natalija bavi spolja?njim manifestacijama slem scene, a ne su?tinom. Meni je iskreno ?ao ?to nije bolje prou?ila literaturu jer ovako, njen tekst je povr?an i pun nelogi?nosti i pogre?nih zaklju?aka.

Sada bih se vratio na pojedince koji ne dosti?u pravi kvalitet slema. Natalija navodi da je videla slem na najmanje dva mesta. Otkrila ga je u kricima starca na ulici i kada je videla slepu ?enu na bini koja govori o svojoj borbi. Zatim navodi da je Slem Studio Poezin aktivan ve? godinama na takozvanoj slem sceni (valjda misli na organizaciju Poezin jer Slem Studio je sajt). Citiram: „... ono ?to najvi?e vidim su srednjove?ni testosteroni koji govore o svojim seks avanturama ili proma?enom ?ivotu“. Mislim da je mislila na „sredove?ne“ testostosterone pa ako jeste, nek ispravi ovu gre??icu u tekstu. Ovo ka?em bez ?elje da se rugam jer svako pravi gre?ke prilikom kucanja i to je normalno. Zatim dalje navodi da je neprijatno ?okirana nastupima pojedinih pesnika i da kada povede prijatelje na Poezin, upozorava ih da mogu biti neprijatno ?okirani. Zatim navodi da ljudi na Poezinu „?udno“ izgledaju. Pominje pesnika koji ka?e u svojoj pesmi: „Te no?i kada si le?ala gola na meni i ljubila me, ja sam pitao da li mogu da ti stavim“. Ovde dolazi do pogre?nog tuma?enja stiha, jer pesnik zapravo ka?e: „ Te divne no?i kada si le?ala gola na meni i ljubila me a ja pitao da li smem da ti stavim“. Natalija navodi da nakon ove pesme broji koliko jo? ima pesnika i kada ?e kraj. Navodi da se pita „za?to su ovi ljudi potpuno poludeli“. Zatim navodi da ipak ostane do kraja jer je zainteresovana da vidi dokle sve to ide.

U ovom tekstu uop?te nije problemati?no to ?to je primetila da ima dosta ljudi srednjih godina koji dr?no nastupaju. „Sredove?ni testosteroni“ zaista postoje i hodaju na Poezin doga?ajima. Penju se na binu i redovno nastupaju. Pored sredove?nih pesnika i pesnikinja, nastupa dosta i mladih ljudi. Ponekad ima vi?e mladih pesnika i pesnikinja, a ponekad starijih. U ovim njenim re?ima vidim ?elju da zastupa omladinu i da se bori za prava mladih ljudi koji tek treba da se afirmi?u na pesni?koj sceni. Izraz „sredove?ni testosteroni“ ?ak nije ni uvredljiv. To zna?i da starija ekipa ima jo? dovoljno snage i energije da se bavi poezijom. Problemati?ne su druge stvari u njenom izlaganju.

Da otkrijemo tajnu, ja sam izvodio erotsku pesmu. Mogu slobodno da ka?em da je to moja jedina erotska pesma. U drugim pesmama ponekad se spomene neki seks, ali ne tako ?esto i nije glavna stvar u pesmi. Ova pesma je napisana sa namerom da opi?e neka moja seksualna iskustva na zabavan na?in. Tada kada sam izvodio pesmu, klub je bio pun od zida do zida i publika je pozitivno reagovala na moje izvo?enje pesme. Dobio sam aplauze, a ljudi su se smejali. Verujem da je Natalija bila ?okirana, ali ve?ina ljudi je pozitivno reagovala na moj nastup. ?ta je zapravo sporno u toj pesmi? Mu?karac pita devojkicu da li sme da joj stavi? Devojkicu koja le?i na njemu i ljubi ga? ?ta je tu tako ?okantno i neprijatno? Pre mene su mnogi autori pisali mnogo slobodnije pesme i objavljivali unazad, decenijama i vekovima. Danas se zgra?avati nad ovim re?ima u 21 veku, posle svega ?to je objavljeno u poeziji je vi?e nego licemerno. Ginzberg ima pesmu gde pi?e o tome kako jebe mladi bra?ni par. Opisuje detalje. Da li Nataliju ?okiraju i ove pesme bitnika? Ako je tako, preporu?ujem joj da ne ?ita ve?inu savremenih pesnika jer mo?e da naleti na stihove koji bi u njoj izazvali neprijatan ose?aj.

Natalija navodi da sredove?ni testosteroni nastupaju na sceni i izvode pesme koje govore o njihovim „proma?enim ?ivotima“. Da li je mogu?e da Natalija bolje poznaje njihov ?ivot od njih samih? Da li je mogu?e da Natalija bolje poznaje moj ?ivot od mene? Na osnovu ?ega je zaklju?ila da su ?ivoti sredove?nih pesnika i pesnikinja na Poezinu proma?eni? Zatim, na osnovu ?ega je zaklju?ila da pesme koje izvode sredove?ni slemeri govore ili o seks avanturama ili o proma?enim ?ivotima? Natalija ponovo pri?a o stvarima koje nije dobro prou?ila. Ja imam samo jednu erotsku pesmu, a ve?ina mojih pesama ne govori o meni. Moja pesma „Supermen“ koja se svidela Mark Smitu govori o hegemoniji Amerike i siled?ijstvu NATO pakta. Kome ja da verujem, njoj ili Mark Smitu? ?ovek je bio odu?evljen mojim nastupom u Celju u Sloveniji i rekao mi je da sam odli?an na sceni. Ako mi Mark Smit ka?e da imam odli?an nastup i da sam dobar slemer, da li da verujem njemu ili Nataliji koja ka?e da ne posti?em tra?eni kvalitet? Mark Smit je osniva? slem pokreta „slam papi“, ?ovek koji je izmislio ?itavu stvar. A ko je Natalija? Natalija je pesnikinja koja ?ita svoje pesme na na?in koji ?itaju pesnici i peskinje koji se ne bave poetskim slem performansom. Ona jednostavno nije slem performerka.

Nikada se nije bavila aktivno slemom i nikada nije nastupala kao slemmerka. Po svom nastupu, jednostavno pripada akademskoj književnoj sceni. Žita sa papira prilično bezizražajno i to je sve. Ne ulazim u kvalitet njene poezije, govorim isključivo o performansu. Potpuno je legitimno da neko ko nije slem performer želi da se bavi slem kritikom i da piše o tome. U Americi kada je poželjiva stvar, mnogi pesnici su napali žitav pokret i nazvali slem: „žubretom“, „to je smrt poezije“, „bukaži“, „vulgarni bezveznjaci“... Da li treba dalje da nabrajam? Ponavljam, legitimno je što se Natalija bavi slem kritikom, ali zaboga devojko informiši se malo bolje, prouči literaturu, nemoj samo bacati reči u word fajl... Nije problem što ti se ne dopada moja poezija, što si žokirana i neprijatno iznenađena, što misliš da su nam životi promaženi i da smo vulgarni, samo molim te, iskreno te molim bolje se informiši i napiši tekst koji ima tešinu. Koji je potkovan pravim argumentima i činjenicama.

Koliko god da su nam promaženi životi, a ja mislim da nisu, ti se osvrni i pogledaj oko sebe. Može da te neko nasmeje ili oraspoloži na Poezinu. Može da znaš više o mom životu od mene samog, može da ti je neko žapnuo na uvo, neko sklon drami, da mi je život promažen pa pišem „promažene“ pesme. Može da ta osoba zna više o mom životu od mene samog. Konsultuj je, pitaj je, kako da napiše zaista dobru kritiku slem scene ili neka ona napiše sama, neka se raspiše... :) Zar ne znaš Natalija da su pesnici odavno poludeli? Zašto te plaši ludilo na Poezinu? Očekuješ da pesnici budu razumna i racionalna bića? Putuju ži trgovci? Advokati? Psiholozi? Aktivisti u kulturi? Ne Natalija, oni su ludaci, jer kako kaže izreka da nema nas ludih, vi normalni biste poludeli od dosade.

A sada da se vratimo na temu. Zaista poštujem nameru autorke teksta da se bavi mladima i to je lepo, ali mi stariji nemamo nameru da siđemo sa scene. Naprotiv, ostanemo tamo koliko god možemo. Mladi svojom mladostu i poletom uvek će napraviti prostor za sebe na pesničkoj sceni, ali to što je neko mlad, ne govori ništa o njemu. Svako ima svoje ime prezime i to je jedino što se računa. Na kraju potpuno bih se složio sa Varvarom Vučković kada kaže: „Slem poezija treba da sadrži performans koji se ne bavi seksizmom ili mašizmom. To treba da bude događaj uobličen glumom i poetskim kazivanjem. Ljudi koji se bave slemom trebaju mnogo više da istražuju i žitaju da bi bili inspirisani za nastup. Slem nije bahaženje nekim žargonom i gledanje u jednu tačku? Mislim da je Varvara napisala pravu stvar. Varvara je više puta nastupala na Poezinu. Moje skromno mišljenje je da ima potencijal za slem nastupe i da treba da se oslobodi papira koji je ograničava u komunikaciji sa publikom. Mogla bi da napreduje i da se razvija kao slem performerka, ako to želi. Napomenuo bih da su predstavnici Poezina organizovali 2016. godine „ENSKI slem performans“ u klubu Polet gde su mogli da se žuju poetski glasovi angažovanih slem performerki. Tada su nastupile slem pesnikinje koje su oduševile publiku. Ideja ljudi koji vode Poezin je da animiraju što više pesnikinja da se bave slem performansom a ne da to bude samo „muška“ stvar.

Na Poezinu su nastupali razni slemmeri i slemmerke. Neki su bili dobri, neki odlični, neki osrednji. Razumeo bih da visoke kriterijume na Poezinu žele da postave ljudi koji se bave slemom i postigli su u slemu velike domete. Natalija Aleksić nije jedna od tih ljudi. Nije ni Varvara, mada je što se tiče argumenata mnogo preciznija i jasnija od Natalije. Natalija je zalutala u slem i mi smo joj rekli „zdravo, ostani ovde ako možeš“. Toliko od nas. :) E da. Potrudi se da ne poludiš na Poezinu.

* Zaista mnogo kreativaca je nastupilo na Poezinu. Neki od njih su dostavili svoje biografije za sajt Slam Studio. Umesto nabranjanja imena i prezimena, na ovom linku ko želi može pogledati ko su ti ljudi.